

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p style="text-align: center;">SZERKESZTŐSÉG,</p> <p>hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Füvészkert-utca 1079.</p>	<p style="text-align: center;">Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven.</p> <p>Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p style="text-align: center;">KIADÓ HIVATAL,</p> <p>hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden küldemény intézendő: Főiskola, háznagyi hivatal.</p>
---	---	--

Tartalom. Az egyetemes tanügyi bizottság és teendői. Dóczy Imre. — Tárcza. A physikai tünemények mozgási elmélete. Kiss József. — Iskolaügy. A szerkesztőhöz. Kováts Elek. — Közügyeink Vélemény a kölcsönös tűzbiztosításra vonatkozólag. Lukács Ödön, Genesy Albert. — Egy 50 éves lelkeszi jubileum. Józsa Pál. — Levél a szerkesztőhöz. Zöld József. — Különfélék.

Az egyetemes tanügyi bizottság és teendői.

III.

A tantervet illetőleg az erdélyi egyházkerület először is a magyar nyelvi tananyag felosztására nézve áll elő módosítvánnyal; s konventi tantervünknek annak intézkedését, melyszerint a régi iskolától s az állami tanintézetektől eltérőleg az V-ik osztályban a szónoklattan, a VI-ikban a poëtika tanítandó, megváltoztatni óhajtván, e két osztály tananyagát fel akarná cseréltetni s az ötödikben, mint régen, a költészettant, a hatodikban a szónoklattan kívánja taníttatni. Az ötödik osztályú tanulóknak — úgy mond e javaslat — sem értelmök nincs oda fejlődve, sem ismereteik nem elégségesek arra, hogy egy szónoki beszéd tartalmát, szerkezetét kellőleg megismerhessék és élvezhessék; de meg ez által tantervünk — szerinte — az állami tantervvel is megegyezőbb lenne.

Hogy a szónoki beszéd szerkezetének felfogásához, tartalmának átértéséhez és élvezhetéséhez előismeretek, a logikai gondolkodásnak, az értelemnek fejlettsége szükségesek, tagadhatatlan. De hogy ez magasabb fokú szellemi képzettség volna, mint amaz aesthetikai műveltség, mely a költői műfajok elemzéséhez és élvezhetéséhez megkívánatik, bajos volna elhinni. S hogy egy szónoki beszéd szerkezetének felfogása magasabb érettséget kívánna, mint a nagyobb költői alkotások: epos, regény, dráma szerkezetének ismerete, megint nehéz volna bizonyítani, főleg ha hozzá vesszük, hogy a szónoki beszéd szerkezetének egy-

szerűbb voltával szemben a másik téren a költői alkotások számos fajának egymástól elütő szerkezetével kell az ifjú elmének megküzdnie. Ehhez járul még az, hogy a pusztá szónoklattan (eltekintve a történeti és értekező prózától, mint általános rhetorikai műfajoktól), úgy a mint tantervünk körülírja, sokkal kevesebb, mondhatni felényi tananyagot ad ki, mint a költői műfajok sokfélesége s az újabbkori aesthetikai fejlettség által terjedelmessé vált költészettan, s így amaz a rendelkezésre álló idő alatt nehézségei mellett is jobban feldolgozható az ötödik osztályban, mint a költészettan. Az sem érthető, hogy e javaslat czélozta változtatással hogyan jutna közelebb tantervünk az állami iskolák tantervéhez, mikor az a poëtikát rendszeresen épen a hetedik osztályban tárgyalja.

Egyet azonban részéről is elismerek a javaslat felhozta okadatulásból, hogy t. i. növendékeink több előismeretekkel bírnak a költészet, — mint a szónoklattan tanulásához. De ez — eltekintve az ifjú léleknek a költői művek iránt érzett vonzalmától — csak tantervünk azon folytatásából származik, hogy az olvasmányokat nem hozza szerves összeköttetésbe az elméleti tanítással. Így épen az ötödik osztályban a szónoklattan tanításánál az olvasmányok ekként vannak megszabva: „lyrai darabok, mesék, románczok, balladák, kisebb epikai költemények“. Tehát mind költői műfajok. S ha a tanár belátása nem segítene a dolgon, tantervünk felől szónoki beszédet akár olvastatnia sem kellene. Ezen kell mindennekfelett változtatni.

Az is baj kétségtelenül, — és ez szintén az erdélyi javaslat mellett szól, — hogy a latin nyelvi oktatás a legclassicusabb mintákkal, Ciceró beszédeivel, tantervünk szerint nem mehet támogatására a szónoklattan tanításának. Bizonyosan e gondolat vezérli vala az egyetemes tanügyi bizottságot, midőn 1883. júliusi tantervjavaslatában Ciceró szónoki műveinek olvastatását még az ötödik osztályba

helyezé. De a didacticai szempontok s a körültekintő eljárás mihamar változtattak a javaslaton. Valóban az olasz gymnasiumokat a latin nyelvhez való viszonyuknál fogva a mieinkkel össze nem mérhetvén, a külföldön is csupán Szászországban találunk példát reá, hogy Ciceró beszédei az ötödik osztályban tárgyalassanak.

Mindezeket fontolóra véve, álláspontom az, hogy ne bolygassuk meg magyar nyelvi tantervünket, hagyjuk meg a kérdéses tantárgyakat jelenlegi helyükön, természetesen az olvasmányoknak mindakét osztályban szorosabban hozzájuk való alkalmazásával. Ugy is eléggé declamáló nemzet vagyunk mi, ne emeljük a retorikát még nagyobb fontosságra. Más az államiskolák helyzete. Nekik 4 évök jut azon tananyagra, melyet mi 3 év alatt vagyunk kénytelenek elvégezni s ennél fogva könnyebben is rendezkedhetnek be. De az állami tanintézetek e kényelmes helyzethez oly áldozat árán jutottak, a melyből mi egyáltalán nem kérünk, s a miért saját tanügyi férfaik is nem egyszer panaszkodnak, hogy t. i. a magy. irodalomtörténetet csupán a VIII-ik osztályra szorították. Annak a manapság annyit hangoztatott nemzeti geniusnak nyolczszázados irodalmunk különböző korszakaiban való nyilatkozását lehetetlen egy évi tanfolyam heti 3 óráján megismertetnünk, ha csak íróink sivár nomenclaturájára szorítkozni nem akarunk. Magyar nemzeti és református hitfelekezeti érdekeink (a melyek különben legtöbbször egyek) megkövetelik, hogy gymnasiumunk két felső osztályában a magyar nyelvi oktatáskört saját nemzeti irodalmunk rendszeres ismertetésére fordítsuk; s a mit talán növendékeink a tanítás alsóbb fokán a retorikai vagy poétikai szabályokból eléggé át nem értettek. itt érettebb észszel a mesterművek olvasásából is levonhatják maguknak.

Az erdélyi egyházkerület második javaslata a mennyiségtani tanterv módosítására vonatkozik s először is az V-ik osztály algebrai tanulmányaiból a láncztörtekre vonatkozó részt mellőztetni kívánja. Hogy a láncztörtek a tárgy egyszerű megismerése helyett tulságos részletezéssel vannak kiemelve ez osztály tananyagában, s hogy e körülmény a tanárt kelletlenül terjedelmesebb tárgyalásra vezetheti: az igaz. De azért véleményem szerint okadatolatlan volna a tárgy teljes mellőzése, mikor tudjuk, hogy a matematikai tanulmány további folyamában úgy a logaritmusok kiszámítása, mint a határozatlan egyenletek megfejtése körül haszonnal értékesíthető. Valahol tehát tanítani kell, vagy itt, vagy a következő osztályokban. Csak a tanár kellő belátással járjon el, s a láncztörteknél csupán a legszükségesebb fogalmakra szorítkozzék.

Alaposabb e javaslat másik megjegyzése, t. i. mint-hogy a kúpszeletek szerkesztő tárgyalása már a IV-ik osztályban fel van véve a mértani rajz körében, semmi szükség sincs reá, hogy e tárgy a VI-ik osztály geometriai tan-

anyagában újra szerepeljen, még ha a physikára való tekintetből illesztetett is be a felső osztályba. Tantervünk ugyanis az összes középiskolai tananyag felosztásánál a gymnasium egységes voltát vévén alapelvül, ugyanazon tárgynak két ízben és egyenlő methodussal való tanítását már e principium is kizárja. S így csak tantervünk szellemében járunk el, ha a kúpszeleteket a VI-ik osztályból kihagyjuk.

„Tantervünk szerint — mondja továbbá az erdélyi egyházkerület — a természettan a VII-ik osztályban mennyiségtani alapon tárgyalandó s így a dolog természeténél fogva trigonometriai előismereteket föltételez, pedig a tulajdonképeni trigonometria szintén a VII-ik osztályra van előírva s e miatt a tanár vagy lépten-nyomon trigonometriai fejtegetésekkel késlelteti a természettan tárgyalását, vagy nem tárgyalja mennyiségtani alapon a mechanica legfontosabb alaptételeit“. S ezekből folyólag azt indítványozza, hogy a síkháromszögtan helyeztessék át teljesen a VI-ik osztályba, melynek geometriai tananyaga az imént érintett javaslat elfogadása által némileg úgy is kevesbednék.

Eltekintve a konkrét indítványtól, nem hallgathatom el, hogy annak megokolása nagyon is sötéten van kiszínezve s úgy tünteti fel a dolgot, mintha jelenlegi tantervünk mellett a VII. osztálybeli physika csak nagy nehézségekkel volna tárgyalható. Pedig ha úgy volna, talán másutt is szót emeltek volna ellene physikus tanáraink. S hogy a dolog tényleg nem is áll oly rosszul, mutatja azon körülmény, hogy a gonüometria, mint a physika tanításához legszükségesebb alap, jelenleg is a VI-ik osztályba van helyezve, az a pár trigonometriai tétel pedig, mint a sinus-és Carnottételek, melyek a mechanicánál nélkülözhetetlenek, a tanítás összhangzatos vezetése mellett vagy már le is tárgyalvák alkalmaztatásuk idejére, vagy csak rövid ideig hagyják bebizonyítás nélkül a mechanica néhány sarkalatos törvényét, a nélkül, hogy ez által a physikai tanítás további menete bármi nagyobb zökkenést szenvedne.

Magát azonban a javaslatot, hogy t. i. a VI-ik osztályban — miként ez az állami tantervben is van — a gonüometriával együtt a trigonometria is felvétessék, részéről is megszívelendőnek tartom. Csak felvételét s nem teljes bevezetését mondtam. Tartok ugyanis tőle, hogy ha az egész síkháromszögtant a matematikai anyaggal különben is jól ellátott VI-ik osztályba helyeznők, a kitűzött feladat sikeres megoldását, a tananyag elvégzését tennők lehetlenné. De ha ez osztályban a trigonometriának legalább a mechanikához szükséges része letárgyalatnék: egyrészt el volna enyésztetve amaz imént említett csekély nehézség is, a mely ma a disciplinák harmonikus összeillesztése körül fennáll, másrészt az összes geometriai oktatás tetőpontján jutna idő tantervünk olyan mülasztá-

sának pótlására is, a melyet physikusaink sokkal jobban éreznek, mint az erdélyi egyházkerület által felhozott fogatkozások. Tantervünk ugyanis a physikai tanítás befejezéséül a kosmographia elemeinek tanítását követeli a nélkül, hogy az alapjául szolgáló gömbháromszögtani ismeretek megszerzéséről gondoskodott volna. Ha tehát a kosmographia tanítását komolyan akarjuk venni, nélkülözhetetlen, hogy a geometriai tanítás végére a gömbháromszögtan legszükségesebb elemeit is tantervünkbe illeszszük. Tárgyalásuk úgy sem venne egy hónapnál több időt igénybe s tantervünknek egy, ma csak fictiv követelését juttatná érvényre. Ajánlom e kérdést az újra alakuló egyetemes tanügyi bizottság figyelmébe.

Dóczy Imre.

T á r c z a.

A physikai tűnemények mozgási elmélete.

(Részletek Kiss József debreczeni főgymnasiunai tanár székkfoglaló értekezéséből).

(Folytatás.)

Maxwell az elektromos tűnemények magyarázásában egészen a Faraday által felállított nézethez csatlakozik¹⁾, melyszerint az elektromos erő hatása alatt az elektrizált testek között levő közeg részecskéi oly kényszerhelyzetbe jutnak, mintha azokra az erővonalak irányában valamely húzó, s erre merőlegesen egy összenyomó erő működne. E nézet szerint az elektromos erély nem annyira az általunk elektromosoknak mondott testekben, hanem inkább a közöttök levő dielektricum különböző részeiben van elterjedve. Ezen — Faraday által — a dielektricum polarisatiójának nevezett állapot Maxwell szerint akként áll elő, hogy az elektromotoricus erő a testrészecskéiben levő elektromosságot helyéből kimozdítja, a mely azután a vezetőkből az összenyomhatatlan folyadékok törvényei szerint áramlik tovább, ellenben a nem vezető dielektricumokban előbbi helyzetét visszafoglalni törekszik, mint az alakváltoztatás alá vetett ruganyos test; a különböző dielektricumok csak specificus inductiv capacitásukban különböznek egymástól, és az elektromos ruganyosságú coefficiensnek lenne nevezhető, értvén alatta az elektromotoricus erőnek a dielektricum részeiben általa létre hozott elektromos eltolódásokhoz való viszonyát. Így Maxwell az electromagneses tűneményeket a testek egymásra gyakorolt mechanikai hatásából igyekszik megmagyarázni, s felteszi, hogy e hatásoknak az egyik testről a másikra való átvitele nem a távolba hatás, hanem a tért betöltő medium közvetítésével történik, s daczára az alapfogalomban felvett ezen, a szokottól eltérő felfogásnak, a Maxwell-féle egyenletek — mint ezt Clausius is elismeri²⁾ — a szokott egyenletekkel teljesen megegyeznek.

Mivel a fény rezgési elmélete felteszi, hogy a tért bizonyos medium tölti be, Maxwell philosophiailag jogosulatlannak tartja azt, hogy valahányszor egy új tűneményt akarunk meg-

magyarázni, mindannyiszor a tért egy új közeggel töltsük meg, és elméletileg kimutatni törekszik, hogy az electromagneses tűnemények tovább terjedésére közvetítőül szolgáló medium a fényterjedés magyarázatához felvett éterrel azonos. Bizonyítékai a következők:

1. Midőn a világító test fényt áraszt, bizonyos mennyiségű erélyt bocsát ki magából, mely a fényt elnyelő testekben új erélyalakká, hővé változik át. Ez erélynek — az egyik testből történt kisugárzás, és a másik által való elnyelés között lefolyó idő alatt — valahol a két test között levő térben szintén mint erélynek kell jelen lenni. Az undulatiós elmélet szerint a testek között levő tért az éter tölti be, így ez az erély közvetítője. Hugghens, Fresnel, Young, Green, Neumann és mások bebizonyították, hogy e közvetítés közben az erély részint potentialis, részint kinetikai természetű, — potentialis a medium részecskéinek félretolódásában, kinetikai azok vibráló mozgásaiban. Az elektromosság és magesesség elméletében — mint idézett munkájában kimutatta — az erélynek szintén két alakja szerepel, az elektrostatikai és elektrokinetikai, ezek is nem annyira az elektrizált vagy magesizált testben, mint inkább az elektromos és mageses erőket környező térben vannak jelen, így az éter úgy a fény, mint az electromagnesesség elmélete szerint a két erélyalak közvetítője lehet.

Kiss József.

(Vége köv.)

Iskolaügy.

A szerkesztőhöz.

Nagybánya, 1889. szeptemberhó.

A nagybányai ref. presbyterium utolsó gyűlésén hivatásának igazi tudatára emelkedve bölcsen elhatározta, hogy a mult évben takarékosági és okszerű neveléstani szempontokból ideiglenesen megszüntetett református elemi népiskolát mindkét nembeli gyermekek részére, mint közöset, még e tanévre részben csekély fizetéses, részben ingyenes oktatás mellett visszaállítja.

Hogy mily örömmel veszem e határozatot, mely közgyűlésileg is helybenhagyatott, és melyhez az impulsust felíratos indítványom, illetőleg kérelmem alapján magam is adtam, azt könnyen elképzelheti oly egyén, kit a vallása iránti előszeretet és kifejezett azon meggyőződése lelkesített: hogy az iskola ingyenes oktatás melletti visszaállításának szükséges volta figyelmen kívül nem hagyható.

Örömöm különösen azért nagy, mert a feletti aggodalmam, hogy a református gyermekek a községi vagy állami iskolákban, mint az uralkodó katolikus szellemtől áthatott nevelő és erkölcsi oktató intézetekben, azon szellem assimiláló ereje varázsának vannak kitéve, eloszlatott; meg lévén győződve, hogy saját iskolánkban, úgy mondjam, a református anyaegyház emlőjén nevelkedve, a felekezeti szellem által fejlesztett és irányzott lelki tulajdonok csirái, melyeket az anya vetett el gyermeke fogékony és hajlékony kedélyébe, azokat az anya által megkezdett irányban inkább képes tovább fejleszteni és megaczelozni, mint más iskola. Kell, hogy a vallási türelmesség felvilágosult századunkban mindenkinek második természetévé válják, de nem úgy, hogy csupán nagylelkűség-

¹⁾ Experimental Researches in Electricity. Series 11. 1297.

²⁾ „Die mechanische Wärmetheorie“ Bd. II. pag. 92.

ből törvényileg biztosított jogainkból magunk adjunk fel egy-egy létkérdést képező ügyet, mert ez szerény véleményem szerint indolentia; nagylelkűségnek ott, hol ősünk által nehéz küzdelmek árán kivívott autonóm jogaink épségben tartása melletti törhetlen ragaszkodásnak kell lenni, nincs helye.

Szerintem az iskola fennállásához való ragaszkodás végképeni feladása csakis indolentiából keletkezhető nagylelkűség lett volna más felekezetbeliekkel, de különösen a városunkban mindinkább nagyobb tért hódító és megerősödő katholicismussal szemben; a takarékoság ürügye pedig vajmi jelentéktelen ok vallásunk jól felfogott érdekeivel szemben.

Ily takarékoság megboszulta volna magát idővel és a csak akkor jelentkező anyagi kárt nem is említve, erkölcsileg rendkívül deprimáló lett volna.

Lehet, hogy nagyon pessimista vagyok sokak szemében, mindazáltal nem riadok vissza egyéni nézeteimnek kifejezést adni.

Az elemi iskola folytatása levén azon nevelési és erkölcsi oktatásnak, melyet a szülők megkezdtek, különösen az anya megkezdett a gyermek zsenge korában otthon adni, kell, hogy az, az anya által vallásunknak megfelelő irányban felkeltett érzelmeknek tovább fejlesztője és megerősítője legyen. Minél erősebb valamely uralkodó vallás szellemének behatása az iskolában, a hajlékony gyermekkorban meglévő érdeklődésnél fogva a gyermek lelki világa annál inkább hódítatik meg annak. Tagadhatatlan pedig, hogy a református iskola szelleme a református vallás érdekeinek megfelelő, mely a gyermeknek a szülők által református felekezeti szellemi irányban csoportosított hajlamait egyedül képes a megkezdett irányban megrögzíteni és a várakozásnak megfelelőleg művelni.

A másik főok, hogy a református iskolában valamennyi osztály tananyagának egy emberre bízott oktatása a tanítás mai feladatának csak hézagosan felelhet meg, inkább volna elfogadható ok, de mégsem olyan, mi miatt egy iskola fenmaradásánál fogva meglévő jogot fel kellett volna áldozni.

Ma református elemi iskolánk Nagybányán nem annyira a gazdagok és tehetősebbek gyermekei nevelésére és oktatására, mint az itt nagyobb számban élő s a meglévő másik két iskolában fizetendő magasabb tandíj fizetésére képtelen ssegény sorsú református szülők gyermekei részére szükséges menházul szolgál, hol a köteles népoktatás és a haza és társadalom, illetőleg a közjó előmozdítása érdekében elvitázhatlan hasznos szolgálat teljesítetik, mert a különben iskolába nem járható gyermekek testben, de különösen lélekben elhanyagoltan nekednének fel.

De alaposan képzett, hivatásának és kötelességének teljes öntudatában levő tanító vezetése mellett az okszerű tanításnak is elég tétetik!

A református felekezeti elemi iskolákból kikerült gyermekek a tapasztalás szerint általában a szükséges ismeretek birtokában vannak, és ha mindazáltal ragaszkodnánk amaz elvhez, hogy egy tanító az elemi népiskola vezetésére absolute nem elegendő, akkor valamennyi falusi községi iskolát, mint feladatának megfelelni nem tudót, be kellene záratni.

Kováts Elek,
m. kir. erdőszámtiszt.

(Vége köv.)

Közügyeink.

Vélemény a kölcsönös tűzbiztosításra vonatkozólag.

A kölcsönös tűzbiztosítás ügyében még az 1883-ik év januári gyűlésének 57-ik számú határozatában a nagymélt. konvent megtette a kezdeményező lépéseket; — az egyházi irodalom terén az ügy több ízben vitatott; majd a n.-bányai egyházmegye 1885-ben indítványt adott be az egyházkerületi gyűléshez, melyben a kölcsönös tűzbiztosítást sürgette, azonban az egyházkerület, azon okon, mivel a konvent 1883-ik évi januári gyűlésében már megtette az előkészületeket, a n.-bányai indítványt mellőzte.

Majd az 1886-ik évi májushavi egyházkerületi gyűlés tárgyalása alá vette 17. szám alatt az egyetemes konvent tervezetét, de nem fogadta el azon oknál fogva, mivel ezen tervet sem indokolással, sem számtételekkel nem mutatta ki, hogy az eszme mennyiben lehet életrevaló? Kijelentette tehát, hogy a dolog érdemébe nem bocsátkozhatik mindaddig, míg egy rendszeresen kidolgozott terv nem küldetik be hozzá.

A n.-bányai egyházmegye a folyó évi májusi egyházkerületi gyűlésen 95. szám alatt ismét felhívja a figyelmet a kölcsönös tűzbiztosítás megvalósítására. Ezen indítvány egyházmegyénkhez küldetett le véleményadás végett, ezen alapon kell ez ügynek jelenleg tárgyalás alá kerülni.

Hogy a kölcsönös tűzbiztosítás mily nagy anyagi haszonnal járna egyetemes egyházunkra nézve, az kitűnik a következő számadatokból:

Húsz év alatt pusztán a mi egyházkerületünk egyházai tisztán tűzbiztosítási díjakban befizettek az intézetnek 178,999 frt 92 krt. Ennek ellenében az intézet kifizetett tűzkárokért 54,640 frt 50 krt. Jutalékot visszafizetett a kerületnek 26,872 frt 21 krt, összesen tiszta haszna volt tehát 97,487 frt 21 kr, vagyis évenként 4874 frt 36¹/₅ kr; ha már most hozzá vesszük ehhez a 26,872 frt 21 krt, a mi akkor is az egyházkerületé lenne természetes, évi haszon mutatkoznék 6217 frt 97 kr csak tisztán a mi egyházkerületünkben. Oly összeg ez, mely megérdemli, hogy a kérdéssel komolyan foglalkozzunk, melyből ha leszámítjuk is a kezelési költséget s egyéb kiadásokat, még mindig egész szép összeg maradna meg, melyet bármely üdvös célra felhasználni lehetne.

A kölcsönös tűzbiztosítást már csak ezeknek alapján is elfogadni s azt az egyetemes ev. ref. egyházra nézve kötelezővé tenni felette üdvös és kívánatos. De ha az egyetemes konvent azt elfogadni nem akarná is, szükséges, hogy egyházkerületünk tegye azt magára nézve kötelezővé.

A konvent által készített kölcsönös tűzkárbiztosítási alapszabály-tervezetet, mivel alig van rá kilátás, hogy a konvent által ez, az egyetemes magyar református egyházra nézve a legközelebbi időben kötelezővé tétetnék, mivel a tisztánbányai egyházkerület újabban szerződésre lépett a Fonciére Pesti biztosító intézettel, egyházkerületünkre alkalmazva a következő módosításokkal ajánljuk elfogadásra.

A kölcsönös tűzbiztosítási intézet alapszabály-tervezete.

1. §. A tisztántúli református egyházkerület a saját egyházi és iskolai épületeit s egyéb éghető javait, tűzkár ellen a maga körében biztosítja.

2. §. Az egyház tulajdonát képező éghető javaknak ezen saját egyházi intézetünkönél való biztosítása feltétlenül kötelezővé tétetik.

3. §. A biztosításért cserép, pala, pléh, bádóg tetőnél minden 100 frt érték után 10 kr (most fizet $11\frac{1}{2}$ krt), zindely vagy deszkatető után 35 kr (eddig volt $37\frac{1}{2}$ és 45 kr, ha az alépítmény kő, téglá, vályog, akkor $37\frac{1}{2}$ kr, ha pedig patics vagy fa, akkor 45 kr), szalma, nád s gyékénytető után 70 kr (eddig volt 1 frt) fizetendő.

4. §. A biztosítási díjat minden egyház köteles minden év január havában egész évre egy összegben, az egyházmegyei pénztárnok kezéhez lefizetni; ellenkező esetben az egyházigazgatónak terhére 6% késedelmi kamat fog felszámíttatni.

5. §. Az egyházmegyék, valamint az autonom felsőbb tanintézetek pénztárnokai, a biztosítási díjakat az intézet igazgatóságához Debreczenbe küldik, honnan az egyházak januárhó elején megkapják a kimutatást arra nézve, hogy melyik egyház mennyit tartozik fizetni. Az intézet vagyonának mikénti kezelésére nézve az egyházkerület külön szabályrendelettel intézkedik.

6. §. A tűzkár ellen való biztosítás kötelezőleg levén kimondva: az egyházak és iskolák vagyona biztosítási díjak lefizetésének elmulasztása daczára is biztosítva maradnak s e miatt az egyházigazgatónok és iskolai pénztárnokot sújtja a 4. és 5. §-okban kimondott felelősség és kártérítés.

7. §. Ezen kölcsönös tűzkárbiztosító intézet megkezdi működését 1891. január 1-én, az ezen napon túl történendő tűzkarai helyreépítési címén, az egyházi közalapból az egyházak nem fognak segélyeztetni.

8. §. Az egyházak és iskolák magok határozzák meg a biztosított tárgyak becsértékét, — melyhez az egyházmegyei, — illetőleg iskolai felsőbbség helybenhagyása megkívántatik. A biztosító feleknek érdekükben áll, hogy a biztosított tárgyak értékében történő változásokat bejelentsék s a biztosítási díjakat a változott érték szerint fizessék.

9. §. A tűzkárt szenvedett biztosító fél tartozik a maga káráról legfeljebb négy nap alatt az illető esperesnek jelentést tenni, s e jelentésben kártérítési igényének összegét is meghatározni.

10. §. Ha a káros félnek igénye 1000 frton nem terjed túl, azon esetben az esperes az egyházmegye által tíz évre választott becselő biztossal, a jelentés vételétől számítandó 15 nap alatt a helyszínére kiszáll. A károsfél is jogosítva van a maga részéről egy becselőt megnevezni. E háromtagú becselő bizottság állapítja meg a kárt, s ennek becslése ellen felelősségnek nincs helye.

11. §. Ha a károsfélnek kártérítési igénye az ezer forintot meghaladja, azon esetben az esperes haladéktalanul jelentést tesz a központi igazgatóságnál, ki egy szakértő becsűst fog kiküldeni. Ez, valamint az esperes és az egyházmegyei becselő, meghatározott időben, de az espereshez történt jelentéstől számítva, legfeljebb tíz nap alatt a helyszínére kiszállanak. A káros fél ilyen esetben jogosítva van a maga részéről két becselőt megnevezni. Ezen öttagú bizottság állapítja meg a kárt s ennek becslése ellen felelősségnek nincs helye.

12. §. A központi szakértő, valamint az esperes és egyházmegyei becselő megválasztásuk alkalmával, a káros fél által kinevezett becselők pedig esetről-esetre a helyszínén az esperes előtt esküt tesznek le, hogy igazságosan, lelkiismeretesen és melléktekintetek nélkül fognak becsülni.

13. §. A becselő bizottság a kár teljes összegét határozza meg, az elégett tárgy helyi értéke szerint, tekintet nélkül a biztosított összegre és a káros fél által nyilvánítt kártérítési igényre, úgy hogy azoknál nagyobb összeget is becsülhet, ha a kárt nagyobbak ítéli.

14. §. A becselő bizottság a maga becsléséről két eredeti példányban részletes jegyzőkönyvet vesz fel, melyet a bizottság minden tagja sajátkezűleg aláír. E jegyzőkönyvnek egyik példánya az esperesi levéltárban marad, másikat az esperes haladéktalanul felterjeszti a központi igazgatósághoz.

15. §. A központi igazgatóság elnöke ezen jegyzőkönyv alapján útalványozza a pénzt az esperes kezéhez, ki azt nyugta mellett a káros félnek kiszolgáltatja. Azonban az ekként útalványozott összeg a biztosított összeget túl nem haladhatja; — s a meg nem térített kárért azok lesznek felelősök, a kiknek terhére rovandó fel az elégtelenül történt biztosítás.

16. §. A káros fél maga viseli az általa megnevezett becselők költségeit; ellenben a becselő bizottság többi tagjának fuvar s napi díjait, valamint ezen egész biztosítási ügynek irodai és egyéb kezelési költségeit a biztosítási főpénztár fedezi.

17. §. A mennyiben a biztosítási díjak összege a tűzkárok és kezelési költségek összegét felülmúlja: a fenmaradó összeg tartaléktőkévé alakíttatik, melynek rendeltetése első sorban a kedvezőtlen évek tűzkárainak kifizetése, mely célra szükség esetén az egész tartaléktőke is elkölthető; másodsorban a lelkeszi nyugdíjintézet fentartása, de a mely célra a tartaléktőkének csak a kamatja fordítható.

18. §. Tartaléktőke gyanánt kimutattatik az egyházkerületnek és egyházmegyéknek húsz éve kiosztott jutalék, mely ez idő szerint 26,872 frt 21 kr és ennek húsz évi kamatai.

19. §. Ezen biztosítási ügy központi vezetésére igazgatóság szerveztessék Debreczenben, mely eljárásáról minden év végén részletes és kimerítő jelentést tesz az egyházkerületi gyűlésnek.

20. §. Ezen intézetet csak az egyházkerület szüntetheti meg; s míg ez meg nem történik, addig ezen szövetkezetből egy egyháztest is ki nem léphet. Ha pedig erőszakosan kilépne s a magyar református egyháztól is elszakadna, ennek tartaléktőkéje iránt igényt nem támaszthat. Törvényes megszüntetés esetére az összes biztosítási tartaléktőke a papi nyugdíjintézet tulajdonává lesz.

21. §. E biztosítási ügyből felmerülő perek rendes törvényszékei fokozatosan az egyházmegyei, egyházkerületi és konventi bíróságok lesznek, a fennálló általános egyházi perrendtartás szerint.

Lukács Ödön, Gencsy Albert.

Egy 50 éves lelkeszi jubileum.*)

Aug. 18-án tartotta nt. Erős Zsigmond nagysápi ev. ref. lelkesz úr 50 éves lelkeszkedésének örömmünepét, melynek lefolyása e lapok olvasó közönségét bizonyára érdekelné fogja s a benne rejlő tanúságért, de főként a jubiléus kimagasló személyi érdemeiért is annak leíratát örömmel fogadja.

Jelen voltak a tatai egyházmegye lelkeszi celebritásai, élükön a páratlan tisztelet és gyöngéd figyelemmel körülvett nt. László József kocsai predikátor és pápai főiskolai főgondnok

*) Térészüke miatt késett. Szerk.

úrral és Czike Lajos ó-szőnyi lelkész és esperessel; — Czibor József neszmélyi lelk. egyházmegyei főjegyző, Papp Zsigmond császári lelk. assessor, Nagy Sándor gyermelyi lelk., Dózsa József tatai lelk. s egyházmegyei aljegyző, László János lábatlani lelk., Kecskeméthy Jenő almási, Pongrácz János héreghi lelkészek, Dormányi Imre közs. jegyző, Papp Elemér mérnök, ez időben önkéntes hadnagy, Patkó Zsigmond törvényszéki szertárnok Komáromból, K. Hajdú Lajos és tudósító Kisujszállásról.

Az ünnepélyes alkalomra díszes koszorúkkal, girlandokkal felékesített kistemplomban mintegy 10 óra tájon vette kezdetét az örömnepély. A gyülekezet éneklése után (Im békjötünk nagy örömmel) felemelkedett a lelkészi székől a palástosan ott ülő esperes szép, deli természetű alakja s rövid segélykérő fohász után körülbelől a következő tartalmú beszéddel nyitotta meg az ünnepélyt: Mélyen tisztelt Közönség! A mai nap igen nevezetes a nagysápi lelkész és gyülekezet életében. Nevezetes és örömnepély ez azért, mert a lelkész Erős Zsigmond úr 50 éves jubileumát üli, az egyház tagjai pedig a feltüntetett érdemet méltányolják és szeretetüknek adják tanúbizonyságát. De vajjon érdemes-e a lelkészi pálya, hogy örömnepellyel méltányoltassék? — s midőn látjuk, hogy ma már 10—20 éves jól-rosszul eltöltött működést is jubilálnak, vajjon az 50 éves becsületes küzdés méltó-e arra, hogy örömnepélylyé tétessék s nyilvánosan megünnepeltessék? . . . Minden élet becsé attól függ, hogy az azon véghez vitt tettek milyenek. A munka eredménye mérlegeli, vajjon méltó-e az eltöltött idő és a cselekvő személy arra, hogy ünnepeltessék . . . Ha van pálya, mely a test és lélek erejét igénybe veszi, úgy bizonyára a lelkészi pálya az, mert ők nem csupán apostolai az ígének, hanem az emberiség lelkének pásztorai, a műveltség oly nélkülözhetlen faktoraik, kik a rájuk bízott község jólétét és erkölcsi életét önfeláldozással, szellemi és testi erejük folytonos munkában tartásával eszközlik. Mindezen munkájáért nem köríti pedig mindig babér a lelkész fejét, sőt olykor a hatalom ellen is küzdenie kell, de szelleme mindig fényes napja a gyülekezetnek. Fontos és méltánylandó tehát a lelkész működése, a ki nemcsak elveti a jó, a tiszta magot, de csirájában is ápolja s növekedésében — mint harmat a gyenge plántát — folytonosan táplálja. Tanácsával vezérli, jó útra tereli az eltántorodottat, visszaadja az embert önmagának. Nem lehet azért csudálni, hogy ily munkában hamar elfogy az életfáklya. Azért méltó, hogy a közhasznú munkásság iránt kevés évek után is a hála és tisztelet nyilvánuljon. Annyival inkább az iránt, ki — mint mai ünneplésünk tárgya is — oly hosszú, mondhatni egy emberi életidőn keresztül lobogtatta világító fáklyáját a közözé, a közös jólétre, méltó, hogy elismeréssel adózzunk. Az ily buzgó apostol méltó arra, hogy iránta tisztelettel viseltessünk és megérdemli, hogy elismeréssel kárpótoljuk küzdelmeit, szenvedéseit s lelkesedésével szenteljünk neki örömnepélyt! . . . Majd a jubiléumhoz fordulva így folytatja: Nt úr! mt. lelkipásztor barátom! Te is tudod, mily nagyon fontos az a hivatás, hova 50 év előtt állított a mennyei erő, az isteni kegyelem. A nehéz és gondterhes pályán a közügynek szentelőd folytonosan összes erőidet. Tapasztalhattad, hogy a lelkészi pálya teljes mértékben leköti a lélek és test erejét. És neked mégis az isteni kegyelem 50 évet engedett e herhes szolgálatban. Legyen áldott szent neve érette! Vezérelj az Ur nyáját tovább is kies mezején, a hit és erkölcsi égfelé vezető útain. Nem pusztán emberi, de angyali szolgálatot is teljesítesz. A szent Isten adjon még számos évet, és ehhez erőt, egészséget! . . . Ti pedig presbyterek és díszes

gyülekezet, szeressétek lelkipásztorokat, a ki magát hív sáfárnak bizonyította, hogy hű sáfárkodása meglátsék rajtatok! Legyetek áldottak szent Fia, az Ur Jézus nevében! . . .

E meghatóan szép bevezető beszéd után jubiléum ment a szószékbe s gyönyörű alkalmi imádság után Zsolt. LXXI. 17. v. alapján: „Óh Isten, tanítottál engem az én gyermekségemtől fogva, és mind e mai napig hirdetem a te csuda dolgaidat!” igen eszmedús és magasztosságával mélyen ható, megindító beszédet tartott. Beszédének eszmemenete s felosztása körülbelől a következő:

Nincs semmi állandó a nap alatt. Változás alá van vetve minden teremtett dolog, változatlan csak maga az Ur! Az ember is, mint Istennek egyik teremtménye, folytonos változás alatt áll. Születünk, aztán egy darabig vergődünk az élet színpadán, majd letűnünk arról — mint futó meteor az ég ívéből. A maradék aztán összeszedi viseletünket, megőrzi emlékünket. Az emlékezet gyűjti össze tetteinket, hordja halomba erőnket és megőrzi kegyelettel, nem engedi, hogy viselt dolgaink feledékenységbe menjenek. Szükség is van erre, mert e földi életben az ember fut, fárad, munkál önmagáért, övéiért, a közönségért s alig van ideje, hogy övéit az élet útjain jártatni megtanítsa és egyszer csak eltűnik a halandók láthatáráról, ekkor keressük az ő munkáiról. Az ily összegyűjtött munkák a legjobb tanítómesterei az új nemzedéknek. Nekem is voltak ilyen tanítómestereim, melyeknek igen sokat köszönhetek. De mind e mesterekben Isten nyilatkozik. Isten vezérli az embert minden bölcseségre. Lássuk meg azért, hogy: Isten az én gyermekségemtől hogyan tanított engemet az ő dicsőségére?

Hogy a leendő ember járni tudjon s az egyenes útról el ne tántorodjék, hogy illedelmes, emberhez illő viselkedést sajátítson el, és hogy ne ártalmára, hanem hasznára legyen embertársainak: szülőkre, nevelőkre van szüksége. Nekem is voltak ilyen szüleim, nevelőim, kik áldó szeretettel egyengették lépteimet s irányították gondolkodni kezdő lelkemet. Az Isten tehát nem közvetlen, hanem közvetve tanított általuk. Tanított az ő világos útaira, gondviselő jóságára, hatalmára, melyel teljes e föld kerekéje. Tanított arra, hogy Ő teremtő, gondviselő Isten, a ki szeretetből elküldé egyetlen Fiát, hogy világosságot teljesítsen, tanítson, oktasson, intsen, hogy jobbak legyünk. Szeressük tehát Istent, féljük hatalmát és senki a jövőndő élet hite nélkül ne éljen itt e földön. Legyünk istenfélők, mert hiszen írva van: minden bölcsesség kezdete az Isten félelme. Tanított tehát engem gyermekségemtől fogva Isten az ő félelmére. De tanított arra is, hogy csuda dolgait hirdessem! Hirdettem is néktek mind alkalmas, mind alkalmatlan időben az ő csudadolgait. De nem azt, a miket az őszövényesség ilyenekül említ, az égő csipkebokrot a Hóreb hegyén, vagy hogy miként változott Lóth felesége sóbálvánnyá; hanem a melyek ma is láthatók, a melyek ma is megtörténnek. Egy nedvesség van a földben, egy melegség, a nap áldó sugara fejleszti a növényéletet; és mégis különböző ízű gyümölcs terem. Hogy forog a föld és mégsem esik le róla semmi. Feleltünk a megszámlálhatatlan csillagok milliárdja mind-mind forognak, futnak és mégis egymásba nem ütköznek soha. Alattunk a föld, körülünk a levegő ezer lakóival, mind Isten csudadolgairól beszél. Sőt magad, ruházatot, mit viselsz, a tápszer, mit tested fentartására magadhoz veszesz, Istennek egy csudaműve, csudaalkotása, de elkerüli figyelmeidet. És Istennek gondja van mindezekre, hogy semmi abból el ne vesz-

szen. Nem csoda-e ez? Aztán elküldi az ő szerelmes Fiát, hogy a bűnbe merült emberiséget saját vére árán megváltsa, kínos, gyalázatos halált, a kereszthalálát vetvén Ő reá. Nem csoda-e ez? És ennek nyomában életre kel a keresztyénség, emberek milliói sereglenek a Krisztus zászlója alá, magasztos hit dagasztja kebleiket, mely erőt ad nekik a legborzasztóbb kínok elviselésére. Martyrokká lesznek, meghalnak ezrenként, de az eszme él, hódít s diadalt arat. Avagy nem csoda-e ez? . . . Ime ilyen csudákat hirdettem én ti nektek, — ilyeneket tanultam én, ilyenekre tanított engem Isten az én gyermekségemtől fogva . . .

Ezután rövid biográfiáját olvasta fel, mely érdekes epizódokban szinte gazdag, hogy mikor lett a debreczeni főiskola növendéke, mikor végzett, mikor lett pappá s hogy került a tati egyházmegyébe stb. Majd ismét felveszi gyönyörű, mély, igazi vallásosságról tanúskodó egyházi beszédének vezérfonalát s röviden, néhány hatásos mondattal befejezi. Elmondhatom: — mondja többek közt — az én terhem édes és gyönyörűsége volt nekem, mert láthatom testi szemeimmel munkám gyümölcsét egyházközségünk jólétében, a béke és szeretet áldásos mezején való haladásban, az erkölcsi élet felvirágzásában! . . . Számot ad az 50 év statisztikájából egyházközsége népmozgalmi viszonyairól: keresztelt 1731, temetett 1713 személyt és esketett 302 párt . . . Ezután Isten minden áldását kéri a lelkeszi karra, a presbyteriumra, kikhez szólva alkalmazza a biblia szavait: úgy fényljék a ti világosságtok, hogy a nép látván jócselekedeteiteket, dicsőítse a mennyei Atyát! Isten áldását és segélyét kéri a községre, egyházra, iskolákra és hazára. Végül egy szép, lélekemelő alkalmi imádságban hála ad Istennek eddigi segédelméért s kéri áldó kegyelmét ezutánra is.

A szószékből lejöven, az ez alkalomra összesereglett szomszédközségek lelkeszei és az egyházm. lelkeszjellegű tisztikara élükön az esperessel állották körül a papszéket s lelkésztársai nevében az esperes üdvözölte meleg hangú, magvas beszédben. Nincs itt az összes lelkeszi kar, — mondá, — de eljöttek azok, a kik téged szeretnek. Emléket nem hoztak, mert a Krisztus egyházának szolgálatában aranyat nem gyűjtenek, de a Krisztus országa nem is e világból való, hanem hoztak a mi aranyánál, ezüstről értékesebb: elhoztuk szívünk szeretetét, keblünk meleg érzelmeit, bensőségteljes üdvözetünket; őrizd meg, fogadd el, mint mi megőrizzük emlékedet. Erre a jubiláns szintén megindító meleg hangon válaszolt, megköszönve a kitüntető kartársi figyelmet s rokonszenvet.

Ezek elvonulása után két tisztos ösz férfi állt a jubiláns elé, egykori tanuló társai nagy. László József kocszi lelkesz és K. Hajdú Lajos kisujszállási gymn. tanár, — s a még élő tanuló társak nevében ez utóbbi üdvözölte egy rögtönzött, de oly mélyen a szív húrjait érintő meleg hangú beszédben, hogy a zsúfolásig megtelt ünneplő templomi közönségben egyetlen szem sem maradt szárazon. „Im bėjöttünk nagy örömmel!“ hangoztatta imént e nagy és díszes gyülekezet — mondá a szónok. Eljött e gyülekezet szíve meleg érzelmeivel; — eljöttem én is messzeföldről, hogy e te ritka ünnepélyeden jelen legyek, hogy elmondhassam neked 50 év után ismét, mit akkor mondtam: szívembe véstelek barátom, ott hordtalak azóta, és szeretlek most is, mint 50 év előtt. Együtt kezdtük a pályát 50 küzdelemteljes évvel ezelőtt, együtt futottunk azon darab ideig, aztán eltaszított a végzet egymástól s 50 évig kellett várakoznunk, hogy ismét találkozzunk. 50 év emléke támad

fel keblemben. Sok idő! Mily fellegek vonultak el az alatt hazánk és felekezetünk felett. És te ily időben hirdetted Isten ígését. 133 közül már csak 10-en vagyunk. Ez az emlék hozott hozzád, hogy még élő társaink nevében áldást kérjek reád a mi Istenünktől, a ki különös kegyelmében ingyen részeltetett! . . . stb. Ez üdvözetre is a jubiláns szokott fenkölt szellemmel teljes beszédben válaszolt. Jól eső örömmel, édes gyönyörrel fogadta az ifjúkori emlékek élő képviselőjét s áldást kért a még megmaradt 10-re.

Ezek után a presbyterek állnak a jubiláns elé s szónokuk keresetlen egyszerű, de szívből jövő meleg szavakkal üdvözli ösz vezérüket s a presbyterium nevében egy díszkötésű imakönyvvel ajándékozza meg. A fáradhatlan öreg ezeknek is külön beszédben válaszolt. Majd a községi előljáróság lépett elő, élükön a jegyzővel, ki a hit, remény és szeretet, a társadalmi jólét e sz. háromságára alapított csinos beszéddel üdvözli a jubiláns. Méltatja a közügy terén való érdemeit s elismeréssel adózik azon magasztos tényeért, hogy felekezeti különbség nélkül a község hasznára élt. Ezeknek is külön felel s az előljáróság és képviselőtestület minden tagjával kezét fog. Jöttek még üdvözölni az izráelita hitközség nevében; az ifjúság nevében; és végül a hajadonok nevében egy fehérbe öltözött leány, ki egy csinos élővirágcsokrot nyújtott át a jubilánsnak s a gyülekezet éneklésével vége lett a templomi megható ünnepélynek, melynek kedves emléke bizonyára sokáig élni fog a nagy-sápi gyülekezet szívében. Éljen is, és őrizzék meg feledhetlen kedves papjuk emléket szívében, mint mi meg fogjuk őrizni, kik a távol vidékről e felemelő s megható jelenetekben gazdag ünnepélynek tanúi voltunk.

Kisujszálláson, 1889. okt. 5.

Józsa Pál.

Levél a szerkesztőhöz.

Kedves barátom!

Jól tudom ugyan, hogy az általad szerkesztett becses lap ev. ref. egyházunk főként szellemi ügyének szolgálatában áll, de mert azt is tudom, hogy az anyagi siker s előhaladás sokszor a szellem tökélyesbülésének is hű munkása lehet: kérem és reményem, hogy kevés tért igénybe veendő soraimat közzé fogod tenni.

A debreczeni egyházmegyébe kebeleztet n.-bajomi ev. ref. egyház, mely önerejéből s tagjainak — és kétségkívül első sorban vezetőjének nemes buzgalmából 1868. óta több mint 30,000 forintot épített be és tőkésített, a legközelebbi időben egy rajta kívül álló nemes szívű főúr kegyéből nyert szép ajándékot. E nemes szívű főúr méltóságos gróf id. Kornizs Károly szerepi nagybirtokos; az ajándék pedig — a mult évben renovált tornyunk és templomunk igen szép és nagy terjedelmű udvarának díszkertet alakítása céljából — több mint 100 forint értékű gyönyörű csemeték és cserjék, miknek elültetésére, szóval a díszkert rendezésére, kertészét is elbocsátotta. Ez ajándékot a díszén kívül, — melyet templomunk környékének ad, mely, hiszszük, a jövő évben is már s azután még inkább kellemesen fogja meglepni általában ugyan minden a szép iránt fogékony, de kivált a községünket eddig ismert szemlélőt — az teszi reánk nézve sokszorosán becsessé: hogy míg az ajándékból egyrésztől egy, — a felekezeti elfogultságon felülemelkedett — nemes szívű főúr nagylelkét volt szerencsénk megis-

merhetni, — addig másrésről — az eddig tapasztaltak bizonyossága szerint — ismét egy oly forrás nyílt ezzel, a mely egyházunk hívei kebelében az Ur házához való buzgó szeretelmet élesíti s táplálja hovatovább . . . És midőn erről megemlékezem, vajha az ne jutna egyúttal eszembe, hogy vannak olyan nagybirtokos hitsorsosaink, a kik saját egyházuknak nem hogy díszére valamit áldozni készek volnának és ez által éleszténék másokban a hitet, áldozatkészséget, de még a köteles terhet sem akarják szívesen viselni, terjesztve ez által az egyház és Ur iránti hidegséget; vajha ne jutna eszembe, hogy vannak olyan lelkipásztorok, kik úgy élnek, mikéntha azt hinnék, hogy a reájok bízott nyáj egyedül csak arra való, hogy őket táplálja és ruházza . . .

De hagyjuk ezt. „Kiáltó szó“, mely elhangzik a nélkül, hogy valaki meg akarná érteni azok közül, a kikre tartozik: vagy tán: „szólj igazat . . .“, minek mondjam tovább? megértik, a kik akarják így is — ha érdemesnek tartják az olvasásra: — a következménye pedig engem nem rettent el.

Térjünk vissza az elhagyott kedves helyre . . . Ott érzem jól magam. Úgy tetszik, mintha hallanám, midőn Péter mondja: „Uram! jó nekünk ott lagnunk“; és úgy „akar-nám, hogy esináljunk ott hajlékokat (Mát. XVII. 4). . . . Azért kérem, buzgó szívvel és lélekkel kérem az egeknek Urát, ne szakaszsa soha félbe egyházunkkal eddig kegyelmesen éreztetett gondviselő jóságát és szeretetét; tartsa meg kívánt erőben, egészségben, törhetetlen munkakedvben, megérdemelt tiszteletben ennek vezetőjét, — és tagjaiban éleszsze továbbra is a szent lelkesedést; tartsa meg és segítse többekre ennek rajta kívül álló kegyes jóltétőjét és rendeljen minden egyházunknak kívülről is buzgó önként jöltevéket; ébreszsze fel — hozzánk való kegyessége szerint — az aluvó pásztorokat, hogy a rájuk bízott nyájnak lelki-teszt jölétéről odaadással gondoskodjanak; ébreszsze, indítsa kötelességismetre és teljesítésre az anyaszentegyház iránt mindazokat, a kik ezek nélkül szűkölködnek, hogy virágozzék az egyház s legyen boldog az egyház és haza mindenik polgára — úgy az adó, mint az elfogadó — itt és az örökkévalóságban! Óh legyen úgy!!

N.-Bajom, 1889. okt. 17.

Zöld József,
ev. ref. segédlelkész.

Különfélék.

Debreczeni főiskola. Dicsőfi József theol. ak. tanár kollegánk f. hó 19-én d. u. 3 órakor felolvasást tartott, mint a „Hittanszaki Önk. társulat“ felügyelő tanára, e társulatban ily cím alatt: „Az ebed Jahve egy új éneke“. Fölverte a 22-ik zsoltárt a maga fordításában s igyekezett kimutatni tételről-tételre, hogy e zsoltár nem más, mint a Deutero-Ésaiásnál rajzolt ebed Jahve egy új éneke. Erre nézve részletesen idézte revideált Ésaiásából azon szakaszokat, melyek felállított tétele mellett szólnak s végül utalt arra, hogy ezen egészen új magyarázata mellett nevezett zsoltár minden tekintetben jobban érthető, mint az eddig követett bármelyik értelmezés mellett. A felolvasáson, mely a fentemlített ifjúsági társulat „Közlönyében“ fog megjelenni, jelen voltak a

társulat számos tagjain kívül: Balogh Ferencz ak. igazgató, Csiky Lajos, Erdős József theol. ak. tanárok és Illyés Endre helybeli segédlelkész.

Néhai Nagy Pál, debreczeni főiskolánk jeles emlékü tanárának sírköve már elkészült s fel is állítottatt. Tüdős János főgymnasiunai igazgató úr részletes s jövő heti számunkban teljes egészében közlendő kimutatást juttatott hozzánk, a mely szerint kamatokkal együtt összesen 405 frt 52 kr gyűlt össze a síremlékre. Mint szép kegyeleti tényt említjük föl, hogy a főiskolai ifjúság október 27-én, a boldogult halálának évfordulati napján délelőtt 1/2 11 órakor össze fog gyülekezni a kedves halott sírjánál az emlékkő kegyeletes megtekintése végett, hogy ott a boldogult emlékezetének néhány percet szenteljen.

Mezőtúr. A m.-túri ev. ref. egyház új központi iskolaépületének f. hó 31-én d. e. 9 órakor tartandó felavatási ünnepélyére meghívta debreczeni főiskolánk tanárkarait. A tanárkaroknak tegnapelőtt, f. hó 24-én tartott közös gyűlése, a maga részéről köszönettel vevén a tanügyért oly sokat áldozó, nemes cselekedetekben gazdag egyházközség szíves örömmel fogadott meghívását, Dóczi Imre és Orosz István tanár urakat megbízta, hogy az ünnepélyen képviseljék főiskolánkat. Az akadémiai tanárkar pedig másnapon tartott gyűlésén még igazgatóját, Balogh Ferencz urat is fölkérte az ünnepélyen való megjelenésre.

Lelkészválasztás. Mint értesülünk, a kis-marjai ev. ref. egyházközség a Könyves János halála folytán megüresedett lelkészi állomásra csaknem egyhangúlag Bódogh János siteri segédlelkészt választotta meg. Legyen az Ur gazdag áldása az ifjú lelkésznek minden munkáján!

Halálozás. Részvétellel közöljük Krucsó Ferencz komádii rektor halálát. A boldogult a hetvenes évek kezdetén egyik kiváló tehetséges és törekvő növendéke volt theologiai tanintézetünknek, honnan pályája bevégezése előtt szülőföldére Komádiba hívatott meg tanítónak. Ezen hivatalában működött nagy buzgalommal és közelismeréssel majdnem 18 éven át, — folyó hó 12-én, életének 39-ik évében bekövetkezett haláláig. Bús özvegy s 4 árva gyermek siratják a jó családapa korai elhunytát, kiben egyszersmind az egyház és tanügy egyik buzgó, hívatott munkásának, barátai s ismerősei az önzetlen barátnak és nemes keblű férfiúnak elvesztését fájlatják.

A szupplikáció intézmény, úgy látszik, vége felé közeledik. A dunamelléki ev. ref. egyházkerület most tartott közgyűlése ugyanis a maga hatáskörében megszüntette az elévült kolduló intézményt, melyhez annyi víg és nem víg adoma fűződik. Theologusait sem saját, sem más egyházkerületbe nem küldi többé adománygyűjtés végett, hanem a maga hatáskörében gondoskodik a tanintézeteknek e czímen már biztosított illetmények beszerzéséről. E határozatot azzal a kérelemmel terjeszti a konvent elé, hogy a mennyiben ezt a többi ref. egyházkerületek is magukévé tennék, az ágostai evangélikusok konventje is fölhívandó volna hasonló intézkedésre, hogy a szupplikációt végre-valahára teljesen megszüntessék. — Egyáltalában nem akarunk mi sem e csakugyan elavult intézménynek pártjára kelni, de azt kimondjuk, hogy bizony ifjainktól a szupplikációi intézmény megszüntetése által nagy alkalmat veszünk el, hogy világot láthassanak, embereket ismerhessenek meg, tehát hogy hasznos tapasztalatokat gyűjthessenek. Talán egyelőre elég lett volna teljesen reformálni s nem törölni el végkép ez intézményt.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: **Csiky Lajos.**